

Ministerie van Economische Zaken

Verzonden via www.internetconsultatie.nl/mr_gassamenstellingLange Houtstraat 2
2511 CW Den HaagT. 070 311 43 50
F. 070 311 43 51
www.energie-nederland.nl
info@energie-nederland.nl
KvK Den Haag 50816179

Ons kenmerk ENL-2013-01017
Behandeld door H.B. Schurink
Telefoon +31 70 311 4371
E-mail hbschurink@energie-nederland.nl
Datum 03-02-2014

Onderwerp Internetconsultatie ministeriële regeling
Gassamenstelling

Geachte heer/mevrouw,

Energie-Nederland heeft kennisgenomen van het consultatiedocument 'Regeling van de Minister van Economische Zaken tot vaststelling van regels voor de gassamenstelling (nr. WJZ/13196684). Met deze brief reageert Energie-Nederland op het genoemde consultatiedocument.

Wij vertrouwen erop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd en gaan ervan uit dat u deze reactie nadrukkelijk onderdeel laat zijn van uw besluitvorming. Vanzelfsprekend zijn wij desgewenst beschikbaar voor een (mondelijke) toelichting.

Hoogachtend,

André Jurjus
directeur

Reactie Energie-Nederland op consultatiedocument 'Regeling van de Minister van Economische Zaken tot vaststelling van regels voor de gassamenstelling' (nr. WJZ/13196684) (hieronder aangehaald als "MR")

Hoofdpunten van onze reactie:

1. Ministeriële regeling vs. ACM-code.

Energie-Nederland vindt het van groot belang dat er duidelijkheid komt over de gassamenstelling, echter Energie-Nederland vindt het niet vanzelfsprekend dat de technische parameters van toegestaan gas door de Minister in plaats van de ACM worden vastgesteld. De ministeriële regeling zet het Gebruikersplatform Elektriciteits- en Gasnetten (GEN) in formele zin buiten spel. Bovendien is toetsing door de rechter in een beroepsprocedure niet meer mogelijk. In onze reactie op de consultatie evaluatie Elektriciteits- en Gaswet aan de toenmalige NMa (d.d. 19 augustus 2011) hebben wij dit punt¹ eveneens ingebracht.

2. Beperken verandersnelheid Wobbe-index.

Schommelingen van de Wobbe-index -binnen de gespecificeerde bandbreedte- moeten beperkt worden en een volgbaar patroon hebben, zodat afnemers op afleverpunten deze verandersnelheid van de Wobbe-index aan kunnen. Indien dit niet het geval is, kan dit leiden tot onveilige situaties, schade aan machines en productieverlies. Energie-Nederland is van mening dat de snelheid waarmee de Wobbe-index mag veranderen in de MR moet worden opgenomen. Dit geldt voor zowel H-gas als G-gas. Wij merken op dat het rapport 'Gaskwaliteit van de toekomst', deelrapport 1 van KEMA/KIWA, hier aanbevelingen voor doet.

3. Voorzetting tankmanagement Gate terminal.

In de rapportage "Status van de transitie hoogcalorisch gas" (d.d. 1 augustus 2013) doet het Projectbureau Nieuw Aardgas de volgende aanbeveling aan het ministerie: "Het ook na de einddatum operationeel houden van de nu tijdelijke transitiemaatregelen van GATE en GTS, het zogenaamde tankmanagement en GC-Link monitoringsysteem." Deze rapportage is aangeboden aan de Tweede Kamer en in de begeleidende brief (29 023 - 149, d.d. 26 september 2013) schrijft de minister: "Om eventuele risico's te beperken zal een tweetal andere maatregelen worden gecontinueerd: het signaleringssysteem GC-link van GTS en het tankmanagement van Gate terminal." Vervolgens worden eindgebruikers door netbeheerder GTS en door Projectbureau Nieuw Aardgas geïnformeerd dat GATE "naar verwachting" door zal blijven gaan met tankmanagement om grote kwaliteitsschommelingen te voorkomen. Wij zijn van mening dat "naar verwachting" eindverbruikers (in de nabijheid van de GATE-terminal) te weinig zekerheid geeft

¹ "Recente AMvB's en MR's van EL&I zijn ons inziens te operationeel van karakter in plaats van kaderstellend. Er worden naar onze mening teveel en te gedetailleerd zaken in geregeld die in de (technische of informatie) codes thuishoren. Goede voorbeelden hiervan zijn de AMvB en MR die in het kader van congestie management door EL&I zijn opgesteld. Wij adviseren om vanuit de overheid scherper te zijn op wat in AMvB's /MR's geregeld kan en moet worden en wat in Codes. Het voordeel van opnemen in de codes daarenboven is dat marktpartijen met hun kennis en kunde kunnen bijdragen aan adequate regels."

omtrent het risico op grote en snelle wisselingen in de gassamenstelling. Energie-Nederland is van mening dat de MR snelle wisselingen van de gassamenstelling dient te begrenzen (zie ook punt 2).

4. Afleverspecificatie mag nooit ruimer zijn dan invoedspecificatie.

De specificaties van een gassoort (H-gas of G-gas) mogen nooit ruimer zijn bij een afleverpunt dan de specificaties bij de invoedpunten. Dit creëert onnodige onzekerheid voor gasafnemers. En een hogere bovengrens van de Wobbe-index bij een afleverpunt dan bij de invoedpunten betekent dat de netbeheerder ergens op intransparante wijze 'te rijk' gas moet invoeren. Gas wordt immers niet vanzelf energierijker tijdens het transport vanaf de invoedpunten. Energie-Nederland stelt voor deze mismatch in specificatie aan te passen in de definitieve regeling (specifiek de maximale Wobbe op pagina 3 en 6, zie ook punt 14.3 hieronder).

5. Weigering van gas door de netbeheerder.

5.1. De (landelijke en regionale) netbeheerders zijn verantwoordelijk voor de gassamenstelling van het geleverde gas (op leveringspunten). De netbeheerders dienen de markt te faciliteren en dienen daardoor gas dat niet aan de vereisten voldoet, te accepteren zolang de netbeheerder dit gas zonder extra kosten kan behandelen (bijv. mengen) zodat het geleverde gas wel binnen de vereisten ligt. Paragraaf 1 van de toelichting ("*De beheerder van het landelijk gastransportnet heeft daarom als taak het gas dusdanig te behandelen of te bewerken dat het voldoet aan de afleverspecificaties en gas te weigeren dat aan de invoedspecificaties voldoet maar waarvan het niet doelmatig is om het op het gasnet te accommoderen.*") zou dan ook hiermee in lijn gebracht moeten worden.

5.2. De volgende vraag is welke criteria hanteert de netbeheerder voor het weren van het gas?

5.3. Tevens vinden wij het niet redelijk dat de netbeheerder deze beoordeling (zonder criteria) zelf doet.

6. De relatie tussen de samenstellingsvereisten vermeld in de MR en de inname verplichting van GTS onder het kleine veldenbeleid.

Welke regeling heeft er voorrang? In de MR staan eisen t.a.v. de invoedpunten waar het ingevoede gas aan moet voldoen (inclusief importgas via NOGAT en NGT dat niet uit kleine velden komt). Daarnaast staat er in de toelichting dat GTS gas uit Nederlandse kleine velden moet innemen en dat deze MR daarvoor niet belettend is. Wij concluderen uit de toelichting dat deze situatie alleen geldt voor gas uit de Nederlandse kleine velden. Het is hiermee de vraag wat er gebeurt als er vanuit het buitenland off-spec gas wordt ingevoerd en wel zodanig dat het gas op het entrypunt van GTS nog steeds off-spec is? De MR geeft hieromtrent geen uitsluitel.

7. Toekomstbestendigheid van de richtlijn.

7.1. CEN.

7.1.1. Op dit moment zijn er via CEN Europese H-gas kwaliteitsvereisten in ontwikkeling die via de NC Interoperability door de ACM zullen worden overgenomen in Nederland. Het lijkt wenselijk om waar mogelijk alvast de Europese terminologie te gebruiken. Bijvoorbeeld t.a.v. interconnectiepunten wordt nu in artikel 2 gesproken over

"grenspunten", maar in bijlage 5 over "grensstations". Daarnaast spreekt de MR over netwerkbeheerder en de Europese NC over TSO's en DSO's.

7.1.2. Tevens dient aandacht gegeven te worden aan de wijze waarop de ter zijner tijd van kracht wordende CEN-standaard voor H-gas en de in deze MR voorgestelde "standaard" zich tot elkaar gaan verhouden (vervanging van MR door CEN, overgangsregeling, breedste ranges van toepassing, anders?). Wij vinden dat in de MR melding gemaakt dient te worden van het CEN-traject.

7.2. Overstorten van groen gas in landelijk gasnet.

Via de media² hebben wij vernomen dat een regionale netbeheerder gas wil invoeden (overstorten) in het landelijk gasnet. Wij vragen ons af of de MR reeds rekening houdt met deze ontwikkeling?

8. Methodieken.

Bij een aantal van de voorgestelde voorwaarden ontbreekt het aan meetmethodieken of een heldere definitie.

- 8.1. Op basis van jaargemiddelden, zoals in het geval van zwavel en van odorisatie, is regelen en/of sturen op waarden onmogelijk en zal er juist met piekgrenswaarden moeten worden gewerkt.
- 8.2. Waarom gelden de biomethaan eisen t.a.v. siliciumgehalte (siloxaten) nu óók voor de invoeding van G-gas?

Overige punten van onze reactie:

Naast deze hoofdpunten hebben wij nog een aantal specifieke opmerkingen.

9. Pagina 1: in de definitie van calorische waarde worden de verbrandingsgassen qua temperatuur teruggebracht naar 298,15 K (25 °C).

- 9.1. Wat is de temperatuur van 1 m³(n) gas, 0, 15 of 25 °C ?
- 9.2. Idem, bij de genoemde absolute druk van 101,325 kPa?
- 9.3. Is hier lucht gebruikt of droge lucht voor de verbranding ? Welke condities heeft deze (droge) lucht ?

10. Pagina 1: "*- HTL: gastransportnet met een operationele absolute druk van circa 45 bar of hoger;*"

- 10.1. Absolute druk in combinatie met "circa" is niet te verenigen.
- 10.2. "of hoger", hier is de vraag hoe hoog dan (afhankelijk van locatie is dit 66,2 bar; 69 bar; 80 bar)?

11. Pagina 1: "*- relatieve dichtheid: normaal condities*".

- 11.1. Wat zijn deze normaalcondities ?

12. Pagina 1: "*- RNB: gastransportnet*",

² Energie1a 17 januari 2014.

- 12.1.** RNB' staat in de regel voor regionaal netbeheerder en dit is geen transportnet. Het is wat verwarrend dat in deze regeling RNB staat voor regionaal net. Wordt hier wellicht distributie netwerk (DN) bedoeld?
- 13.** Pagina 2, MR artikel 2, lid 6.
- 13.1.** Wat gaat er gebeuren met gas uit kleine velden met afwijkende kwaliteiten (geen H, G of L) die nu wel worden ingevoerd op het gastransportnet ?
- 14.** Pagina 3, Bijlage 1 H-gas bij invoeding:
- 14.1.** In de tabel wordt "Totaal zwavelgehalte", "na odorisatie" vermeld. Accepteert GTS geodoriseerd H-gas op invoedpunten?
- 14.2.** Achter zuurstofgehalte wordt zowel RTL als RNB genoemd. Deze voorwaarden gaan over invoeding van H-gas. In hoeverre geldt dit voor RNB's?
- 14.3.** Pagina 3 en 6: De maximale invoed-Wobbe voor H-gas wordt vanaf 1 oktober 2014 voorgesteld op 55,7 MJ/m³(n). De maximale aflever-Wobbe in "Gassysteem LNG" (onderdeel van het gastransportnet, getuige de opname in deze Regeling) is echter 57,2 MJ/m³(n). Dit biedt onnodige onzekerheid voor afnemers. Weliswaar is de maximale Wobbe-index op het grenspunt Vlieghuis bepaald op 57 MJ/m³, maar dit punt wordt gebruikt voor export (zie GTS Transport Insight 2012).
- 15.** Pagina 4, Bijlage 2 G-gas bij invoeding:
- 15.1.** Gelden deze criteria ook in het geval er een situatie is waarbij de leveringszekerheid in het geding is? Wij hebben begrepen dat tijdens een grote vraag het Groningenveld dan mogelijk niet kan voldoen aan deze specificatie.
- 15.2.** LOCAL-gas heeft een CO₂ van 8% en gaat nu het G-gas netwerk in, en straks?
- 15.3.** Voetnoot 3 op pagina 4 kan alleen maar gaan over (groen) gas dat ingevoerd wordt op het regionale net. Echter, "het regionale net" komt als zodanig niet terug in de toelichting.
- 15.4.** Voetnoot 3 op pagina 4 stelt dat de kwaliteit van (groen) gas dat ingevoerd wordt op het regionale net maximaal 1,5 % lager mag zijn dan het gas vanuit het landelijk net. Er wordt geen bovengrens bepaald in de MR. Daarnaast staat in de toelichting (pagina 18 laatste zin) dat er voor de geleverde energie-inhoud betaald dient te worden. Dit houdt in dat als er groen gas wordt ingevoerd met een hogere calorische waarde dan het gas uit het landelijk net, de partij die het groene gas inkoopt moet betalen voor de "hogere" gaskwaliteit. Maar als deze partij dit groen gas levert aan eindgebruikers, deze partij dit gas verkoopt tegen een lagere gaskwaliteit vanuit het landelijk net (conform allocatiesystematiek)³. Dit lijkt ons niet in balans. Er is niets op tegen om groen gas af te rekenen tegen de kwaliteit die ingevoerd wordt, maar dan zou ook aan de bovengrens een maximale waarde moeten gelden. In het GEN is door de meeste partijen aangegeven dat een bandbreedte van +/-1,5% een acceptabele bandbreedte zou zijn. Wij stellen daarom voor om voetnoot 3 aan te passen in: "A De calorische waarde van het in te voeren gas is niet meer dan 1,5%

³ Het hangt er in de praktijk wel vanaf of de invoeding en onttrekking van het gas op eenzelfde afleverpunt plaatsvinden voor die betreffende PV'er.

hoger of lager dan de gemiddelde calorische waarde van het gas dat gedurende de afgelopen twaalf maanden vanuit het landelijk gastransportnet in het desbetreffende netgebied is ingevoerd.”

16. Pagina 6, Bijlage 3 H-gas op binnenlandse afleverpunten:
- 16.1. De genoemde gebieden zijn geen ingesloten gebieden met eigen invoeding en uitvoer, maar gebieden die middels het transportnet met elkaar in verbinding staan. Hoe wordt voorkomen dat gas wat toelaatbaar is in het ene gebied niet overstroomt naar het andere gebied waar het niet voldoet aan de specificaties?
 - 16.2. In de toekomst zal de Wobbe-index van de diverse invoedpunten veranderen. Met name op NGT is het de verwachting dat de Wobbe-index verder naar beneden zal gaan. Wordt dan de ondergrens aangepast voor dit gebied?
 - 16.3. Zoveel verschillende Wobbe-indexen (onder- en bovengrenzen) komt de harmonisatie niet ten goede. Hoe gaat de TSO deze criteria garanderen?
 - 16.4. Wat is het syngassysteem (is van belang voor het waterstofgehalte)?
17. Pagina 10, Bijlage 5: Algemene opmerkingen:
- 17.1. Voor de exit zijn de gassamenstellingen gedefinieerd, maar worden deze ook aan de andere kant van het interconnectiepunt geaccepteerd?
 - 17.2. Is er overleg geweest met de neighbouring TSO en/of National Regulatory Agency?
 - 17.3. In het lijstje met grensstations ontbreken de importstations van Noors gas te Emden.
 - 17.4. Wat zijn de eisen voor het Duitse/Noorse gas ingevoerd te Emden?
 - 17.5. Komen de samenstellingseisen voor het ingevoede gas voor Duitsland overeen met de Nederlandse of krijgt Noorwegen te maken met twee pakketten van eisen?
 - 17.6. Wat zijn de eisen voor de H-gas grenspunten (Interconnectiepunten) verbonden met een opslag in Duitsland?
18. Pagina 10, Bijlage 5 tabel 1 Grensstations L-gas: Uitvoer:
- 18.1. De titel van de tabel “Grensstations L-gas: Uitvoer” zou beter aangepast kunnen worden naar: “Interconnectiepunt L-gas: uitvoer”.
 - 18.2. De Wobbe-index ondergrens is 42,7 MJ/m³(n). Dit is lager dan de in bijlage 4 genoemde Wobbe-index van 43,46 MJ/m³(n) voor binnenlandse afleverpunten. Dit is fysiek onmogelijk en daardoor niet logisch.
 - 18.3. “(exclusief odorant)” wekt de suggestie dat het met odorant meer mag zijn?
19. Pagina 10, Bijlage 5 tabel 2 Grensstations H-gas: Invoer en Uitvoer:
- 19.1. De titel van de tabel “Grensstations H-gas: Invoer en Uitvoer” zou beter aangepast kunnen worden naar: “Interconnectiepunt H-gas: Invoer en uitvoer”.
 - 19.2. “(exclusief odorant)” wekt de suggestie dat het met odorant meer mag zijn en dat odorisatie van H-gas op de invoedpunten van toepassing kan zijn.
 - 19.3. Hier wordt een aflevertemperatuur genoemd van “-10 - 40 °C”. Is de waarde minus 10 °C correct?

- 19.4.** Het gaat om invoer/uitvoer. Waarom zijn deze waarden verschillend van de waarden voor de invoedpunten in bijlage 1?
- 20.** Pagina 10, Bijlage 5 tabel 3 Wobbe-index H-gas grensstations: Invoer en Uitvoer:
- 20.1.** De titel van de tabel "Wobbe-index H-gas grensstations" zou beter aangepast kunnen worden naar: "Interconnectiepunt: Invoer en Uitvoer".
 - 20.2.** België/Frankrijk- 's Gravenvoeren en Obbicht: De betreffende interconnectiepunten liggen op de grens met België en er gaat tevens gas doorheen bestemd voor Frankrijk.
 - 20.3.** Duitsland Oude Statenzijl (alle exits): Wij missen de entry van import Russisch gas?
 - 20.4.** Duitsland/Italië Bocholtz: Het betreffende interconnectiepunt ligt op de grens met Duitsland en er gaat tevens gas doorheen bestemd voor Italië, maar ook gas bestemd voor Zwitserland.
 - 20.5.** Op alle H-gas interconnectiepunten is het mogelijk zowel gas te importeren als te exporteren (op een aantal import punten alleen via backhaul). Geldt de opgegeven Wobbe-index in beide richtingen?
- 21.** Pagina 11, Bijlage 6: De geografische kaart wordt niet geconsulteerd. Dit is opmerkelijk, omdat het voor invoeders en afnemers zeer relevant is om te weten waar de diverse verschillende invoed- en afleverpunten, zoals genoemd in de Regeling zich bevinden.
- 22.** Pagina 13, punt 2:
- 22.1.** Halverwege de pagina staat de zin "Het is niet de bedoeling dat buiten deze regeling aanvullende voorwaarden over de gassamenstelling worden gesteld". Heeft dit nog consequenties voor de invoedvoorwaarden groen gas waar nu al lange tijd aan gewerkt wordt?
 - 22.2.** Eerste zin onder laagcalorisch gas staat "De bandbreedte van de specificaties...". Waar heeft deze bandbreedte betrekking op? Wij zouden graag zien dat dit vermeld wordt (waarschijnlijk betrekking op de Wobbe-index).
 - 22.3.** Laatste zin onder laagcalorisch gas "De verbreding op z'n vroegst..." Gaat waarschijnlijk ook over de Wobbe-index. Een verwijzing naar de tabel op pagina 19 maakt e.e.a. beter inzichtelijk.
- 23.** Pagina 13:
- 23.1.** In de toelichting staat dat n.a.v. de MR dat het niet de bedoeling is dat er buiten deze regeling nog aanvullende voorwaarden over de gassamenstelling worden opgesteld. Betekent dit dat GTS de gaskwaliteitseisen in de TSC nu moet laten vervallen? Ons inziens zou dat moeten want de TSC stelt eisen aan de shippers.
 - 23.2.** Mag GTS gegeven deze bepaling wel of niet grid connection agreements (GCA) maken met aansluitende netwerkbeheerders met daarin (mede) afwijkende gaskwaliteitseisen?
- 24.** Pagina 15, 2^e alinea:
- 24.1.** Hier wordt gemeld dat in de meeste gevallen een bovengrens van de Wobbe-index van 55,7 MJ/m³(n) wordt gehanteerd. Waar komt dit vandaan? Volgens MARCOGAZ liggen

de meeste landen beneden de Wobbe-index van 54 MJ/m³(n). In de Europese Pilot Study waar EC, EASEE-gas, Marcogaz en CEN aan werken wordt dan ook een bovengrens voorgesteld van 54 MJ/m³(n) (15 °C, 15 °C, 1013,25 hPa). Als de studie is afgerond kan een groot gedeelte van NW-Europa deze waarden implementeren. Wat gaat Nederland dan doen? Bij de pilot studie zijn Spanje, Frankrijk, Duitsland, België en Denemarken betrokken. Alle ons omringende landen gaan n.a.v. deze studie mettertijd over naar een Wobbe-index band voor H-gas van 46-54 MJ/m³(n).

25. Pagina 17: Waterstof.

Er wordt aangekondigd dat er in de toekomst meer waterstof in het aardgas kan voorkomen dan de 0.02% die nu genoemd wordt. Maar er is momentaal nog veel onduidelijkheid t.a.v. de effecten van waterstof in het systeem. Waarom en met welk doel wordt dit hier vermeld?

26. Pagina 19 van 20, 2^e alinea: “.....instantane sprongen binnen de marges blijven mogelijk.”

Hierover is geen eis opgenomen binnen de MR maar hoe groter de marges, hoe groter de sprongen en dus hoe groter de problemen. Tevens moet bedacht worden dat sommige aangeslotenen op een locatie in het gasnet van GTS zitten, waar GTS onvoldoende garanties kan geven dat de gassamenstelling binnen de vereisten uit de MR, blijft (zie ook punt 2 en 3).

-o-O-o-